

Finansdepartementet
Dnr Fi2026/01676

20261009

Remissvar på Förordning om utveckling av moln och AI KOM(2026)502

Adda tackar för möjligheten att lämna svar på förslaget till förordning om utveckling av moln och AI KOM(2026)502 .

Adda AB ägs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och 256 kommuner. Vi erbjuder produkter och tjänster genom våra två verksamheter: Adda Inköpscentral AB och Adda Kompetens. Adda Kompetens stödjer kommuners och regioners kompetensutveckling. Adda Inköpscentral samordnar upphandlingar och följer upp avtal och leverantörer inom områden som samhällsbyggnad, vård, läkemedel och social omsorg samt IT och digitalisering. Genom våra ramavtal och dynamiska inköpssystem förenklas inköpsarbetet för kommuner, regioner och deras bolag.

Adda arbetar strategiskt med hållbarhet, att motverka välfärdsbrott, digitalisering och innovation. Vi verkar för en robust försörjning och stärkt krisberedskap. Adda samarbetar också med inköpscentraler i andra europeiska länder för att utveckla gemensamma lösningar och erfarenhetsutbyte.

Nationella inköpscentraler – vad är det och vad får de göra?

Nationella inköpscentraler i Sverige – såsom Adda Inköpscentral, Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet, Sinfra och HBV – spelar i dag en avgörande roll i det offentliga inköpssystemet. De agerar som upphandlande myndigheter enligt upphandlingsregelverket¹ och har som uppgift att genomföra samordnade upphandlingar för andra upphandlande myndigheter och enheter. Deras

¹ Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF).

verksamhet omfattar upphandling, avtalsförvaltning, behovsanalys, leverantörsdialog, uppföljning samt rådgivning till offentliga aktörer.

Enligt LOU får inköpscentraler:

- Upphandla och tillhandahålla ramavtal och dynamiska inköpssystem (DIS) som andra offentliga aktörer kan avropa från.
- Agera som upphandlande myndighet med full behörighet att genomföra hela upphandlingsprocessen, inklusive avtalstecknande och rättslig prövning.
- Samla in och samordna behov från många aktörer, exempelvis kommuner, regioner och kommunala bolag.
- Stödja sina kunder i arbetet med behovsbedömning, marknadsanalys och kravställning, särskilt betydelsefullt vid inköp av varor och tjänster av mer komplex karaktär.

Inköpscentraler får enligt upphandlingsreglerna också bedriva grossistverksamhet, inklusive lagerhållning. Inom ramen för exempelvis försörjningsberedskap, krisrelaterade upphandlingar eller för att öka redundans i försörjningskedjor, kan inköpscentraler agera mellanhand mellan leverantörer och offentliga slutkunder.

Addas inställning till förslaget

Addas allmänna synpunkter

Adda tillstyrker förslagets övergripande inriktning att stärka Europas moln- och AI-ekosystem, digitala motståndskraft, teknologiska suveränitet och konkurrenskraft samt att minska kritiska beroenden. Adda instämmer med regeringens preliminära ståndpunkt att förslaget bör utformas så att konsekvenserna inte medför större begränsningar eller kostnader än vad som är nödvändigt, att inriktningen så långt som möjligt bör vara att det är möjligt och lämpligt använda sig av befintliga regleringar, processer och strukturer och att det inte bör leda till att regelbördan ökar (2025/26: FPM99).

Adda håller därtill i allt väsentligt med om det SKR framför i sitt remissyttrande, med de tillägg som framgår nedan. Vi begränsar vårt svar till de frågor om upphandling som behandlas i förslaget.

Europeiska kommissionen föreslår vara inköpscentral för upphandling av datacenter-tjänster, molntjänster, programvara och AI-system

Adda är positiv till förslaget att Europeiska kommissionen ska vara unionens inköpscentral och samordna medlemsstaternas upphandlingar av datacenter- och molntjänster, programvara och AI-system. Vi anser att nationella inköpscentraler i EU/EES kan vara viktiga aktörer och bidra i det gemensamma arbetet med att upphandla dessa produkter och tjänster.

Värdet av samverkan mellan unionens inköpscentral och nationella inköpscentraler i EU/EES

Adda ingår i ett *uropeiskt nätverk* av nationella inköpscentraler där majoriteten upphandlar programvaror och andra tjänster som omfattas av förslaget. Adda Inköpscentral har exempelvis i över tio år genomfört upphandlingar av *ramavtal av programvaror* för Sveriges kommuner och regioner. Vårt gällande ramavtal med programvaror och molntjänster ger avropsberättigade organisationer möjlighet att köpa programvaror, molntjänster, licenser, support, underhåll och tillhörande konsulttjänster genom upphandlade återförsäljare. Programvaruavtalen är frivilliga men används brett i kommuner och regioner.

Adda har även förhandlat med producenterna om ett antal s.k. *volymavtal* som ger kommuner, regioner och andra offentliga aktörer bättre priser och villkor för programvaror och molntjänster. De kan tillämpas på Addas eller egna avtal.

Adda ingår därtill i en *nordisk upphandlingsgemenskap* inom digitalisering och informationssäkerhet. Vi samarbetar med den statliga norska inköpscentralen vid Direktoratet for Forvaltning og Økonomistyring (DFØ) i en upphandling av molntjänster för sårbarhetshantering. Vidare har vi påbörjat ett samarbete med Norge, Danmark och Finland i en upphandling inom informationssäkerhet för att skapa förutsättningar för ökad effektivitet, kunskapsutbyte och en starkare säkerhetsnivå. Vi ser tydligt att samarbetet över landsgränserna samlar kompetens och utvecklar lösningar som bättre möter offentliga verksamheters behov.

Nationella inköpscentraler kan givetvis bidra med kunskap om sina kunders/användares behov, marknadsförhållanden och förutsättningar för att omsätta gemensamma upphandlingar i praktisk användning. Inköpscentraler som Adda kan därmed utgöra en viktig länk mellan en europeisk inköpscentral och nationella offentliga aktörer.

Mot denna bakgrund bedömer Adda att (nationella) inköpscentraler kan ha en relevant roll och värdeskapande vid kommissionens upphandling av datacentertjänster, programvaror och andra digitala tjänster.

Finansiering

Enligt förslaget om gemensam upphandling ska kostnaderna finansieras genom avgifter från deltagarna vilka fastställs av Europeiska kommissionen. Adda understryker behovet av att det även säkerställs att de medverkande aktörerna, kan ta ut avgifter för att finansiera sin medverkan, dvs. i den mån det inte täcks av den föreslagna avgiften.

Upphandlingskrav på produkters och tjänsters tillitsnivåer

Adda är generellt positiv till införandet av tillitsnivåer avseende säkerhet och suveränitet på de aktuella produkterna och tjänsterna. De kan underlätta när vi som upphandlar utformar kravspecifikationer och utvärderar anbuden.

Adda anser att metodiken för riskbedömning och rapportering, så långt möjligt, bör utgå från och integreras med befintliga arbetssätt för informationsklassificering, risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetshantering, bedömning av leverantörsrisker och säkerhet i leveranskedjor. Metodiken bör i synnerhet samordnas med tillämpningen av NIS2- och CER-direktiven samt den föreslagna upphandlingsförordningen². Nya krav bör utformas så att de inte leder till onödigt dubbelreglering, ökad administrativ börda eller parallella riskmodeller med skilda definitioner, bedömningsgrunder och resultat.

Det är väsentligt att kraven på företagen samordnas enligt de aktuella regleringarna i synnerhet om vi som upphandlar ska kunna värna SME. Det finns en risk att systemet med tillitsnivåer medför en sådan administrativ börda att det begränsar konkurrensen och missgynnar europeiska företag, särskilt små och medelstora företag.

Det behöver klargöras om kraven rörande offentlig upphandling är avsedda att omfatta samtliga offentliga upphandlingar eller om de endast ska tillämpas på upphandlingar vars värde uppgår till eller överstiger tröskelvärdena i gällande upphandlingsdirektiv. Ska de även omfatta upphandlingar som understiger tröskelvärdena blir det än viktigare att EU-kommissionen samarbetar med nationella inköpscentraler som samordnar mindre upphandlande organisationer.

Adda ser ett behov att det genomförs en analys av förslagets påverkan på offentliga aktörer och dess beroende av leverantörer enligt föreslagna tillitsnivåer. Det gäller framför allt svenska kommuners och regioners beroende av Microsofts och Googles molntjänster. I analysen bör ingå kort- och långsiktiga omställningskostnader för att övergå till europeiska molntjänstleverantörer hos regioner och kommuner.

Upphandling av moln- och AI tjänster - europeiskt mervärde vid tilldelning

Bestämmelsen om icke-prisbaserade tilldelningskriterier vid upphandling av molntjänster för att bedöma i vilken utsträckning leverantörer bidrar till utvecklingen av ett europeiskt moln- och AI-ekosystem väcker flera upphandlingsrättsliga frågor. Det behöver klargöras om kriterierna är avsedda att omfatta samtliga offentliga upphandlingar eller om de endast ska tillämpas på upphandlingar vars värde uppgår till eller överstiger tröskelvärdena i gällande upphandlingsdirektiv samt vilka kriterier som ska användas, hur de ska utformas och om de ska viktas inbördes.

² Brussels, 9.9.2026 COM (2026) 590 final 2026/0265 (COD).

Den föreslagna regleringen ställer därmed höga krav på upphandlande organisationers kompetens, samtidigt som CADA:s skäl ger begränsad vägledning. Eftersom gällande upphandlingsregler redan medger att pris- och kvalitetskriterier kombineras på olika sätt, bör det tydliggöras vilket mervärde den föreslagna regleringen tillför. Upphandlande myndigheters handlingsutrymme att välja relevanta och proportionerliga tilldelningskriterier i den enskilda upphandlingen bör värnas.

Krav kopplade till europeisk digital suveränitet och minskat beroende av tredjeland kan öka komplexiteten i upphandlingsprocesserna. Detta kan i sin tur medföra behov av stärkt kompetens, tydligare styrning och ytterligare resurser hos kommuner och regioner, särskilt för riskbedömning, kravställning och uppföljning av leverantörer och digitala leveranskedjor.

Beslut om detta utlåtande har fattats av Addas vd, Malin de Verdier. I handläggningen har bolagsjuristen Linda Dahlström, affärsområdeschefen Malin Sievers och chefsjuristen Åsa Edman deltagit.

Malin de Verdier
Verkställande direktör
Adda